

1.1.2. NÁZVY OBJEKTOV VO VESMÍRE A NÁZVY ÚTVAROV NA ICH POVRCHU

1. Názvy kozmických objektov a názvy útvarov na povrchu mimozemských objektov (kozmonymá):

názvy hviezd a zoskupení hviezd, napr. *Slnko, Algol, Diadém, Sírius, Hyády, Jasličky, Plejády, Tychova hvieзда, Barnardova šípka, Karolovo srdce, Gouldov pás hviezd, Keplerova supernova, Proxima Centauri, Krabia hmlovina, Galaxia (Mliečna cesta), Arpove galaxie, Coma, Pegusus, Miestna skupina galaxií (Miestna skupina supergalaxiá), Miestna skupina galaxií, Miestny mrak galaxií, Seyfertov sextet, Voroncovov-Velaminov kvintet;*
 názvy súhvezdí, napr. *Andromeda, Baran, Drak, Južná koruna, Južná ryba, Malý voz, Malý lev, Vodný had;*
 názvy planét, napr. *Jupiter, Mars, Urán, Venuša, Zem;*
 názvy mesiacov, napr. *Jánus, Európa, Mesiác;*
 názvy planétok (planetoidov) a skupín planétok, napr. *Eros, Adonis, Hermes, Amor, Trojania, Flóra;*
 názvy komét a skupín komét, napr. *Bielova kométa, Halleyho kométa, Arendorolanda kométa, Jupiterova rodina komét;*
 názvy meteoritov, meteoritických rojov, napr. *Glorieta, Jiling, Lyridy, Perseidy, Júlové Féničidy;*
 názvy útvarov na povrchu mimozemských objektov, napr. *Humboldtovo more, More dažd'ov, Močiar spánku, Oceán búrok, Jariné jazero, Jazero snov, Žltý astronautov, Rovná stena, Rumberov vrch, Věžové vrchy, Baadeho dolina, Snellova dolina, Hadleyho brázda, Beľajev (kráter na Mesiaci), Herkulov vrch, Plantina zostupu, Základňa pokoja.*

P o z n á m k a. - 1. S malým písmenom sa píše pomenovania *zornička, večernica* (Venuša), *slnčná sústava, galaxia, galaktická sústava, hmlovina, hviezdokopa, hviezdna populácia, kvazar, pulzar, planéta, planétka (planetoid, asteroid), meteor, meteorit, meteorický roj, nova, supernova, biely trpaslík* a i. Ide zväčša o pomenovania druhov objektov vo vesmíre.

2. V pravopise rozlišujeme: *zem* (súť, pevnina, pôda) - *Zem* (naša planéta, planéta, ktorú obývame), *slnko* (kozmitické teleso ako zdroj tepla a svetla, hviezda) - *Slnko* (naše slnko, naša hviezda), *mesiac* (kozmitické teleso obiehajúce okolo planéty) - *Mesiac* (mesiac obiehajúci okolo Zeme, náš mesiac), *galaxia* (sústava hviezd) - *Galaxia* (galaxia, do ktorej patrí Slnko a s ním naša Zem, naša galaxia). Názvy *Zem, Mesiác, Slnko* sa používajú v odbornom jazyku (v astronómii, astrofyzike, kozmológii), názvy *Zemľaňa* sa používa popri názve *Mliečna cesta*.

3. Názvy útvarov zemskeho povrchu a objektov na zemskej povrchu (toponymy)

a) Názvy útvarov horizontálneho členenia zemskeho povrchu:
 názvy kontinentov a subkontinentov, napr. *Afrika, Amerika, Austrália, Južná Amerika, Severná Amerika;*

vek), *Mesiáš - mesiáš* (spasiteľ), *Madona - madona* (onostná žena). Takéto pomenovania sa môžu stať aj označeniami vecí, ktoré ako všeobecné podstatné mená sa takisto píše s malými začiatočnými písmenami, napr. *vulkán* (ničivá sila), *madona* (obraz alebo socha Panny Márie).

2. Slovo *boh* ako pomenovanie nadprirodzenej bytosti píšeme s malým začiatočným písmenom. Všeobecne podstatné meno *boh* sa používa aj ako meno boha v kresťanskom chápaní a v takom prípade sa píše s veľkým začiatočným písmenom: *Boh*. Slovo *pánboh* píšeme s malým začiatočným písmenom. V náboženských textoch sa používa podoba *Pán Boh*, podobne sa to používajú podoby *Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Svätý*.

3. Prídavné meno utvorené od vlastného mena *Boh* sa píše s veľkým začiatočným písmenom, teda *Boží, Boží súd, Božia láska, Božie milosrdenstvo*. Rovnako sa slovo *Boží* píše s veľkým začiatočným písmenom vo viacslovných vlastných menách typu *Božia Matka, Boží Syn*. V rozličných ustálených spojeniach a obrazných pomenovaniach sa píše slovo *boží* s malým začiatočným písmenom, napr. *palina božie drievko, božia príroda, každý boží deň, boží dar* (chlieb), *vyjsť na svetlo božie*.

4. Rozličné pomenovania bytostí, ktoré podľa starších predstáv naplňajú celú prírodu, píšeme ako všeobecne podstatné mená s malým začiatočným písmenom, napr. *škriatok, troll* (škriatok v severskom germánskom bájosloví), *vodník, zmok, víla, riľka*. Rovnako s malým začiatočným písmenom píšeme aj niektoré pomenovania bytostí z náboženskej oblasti, napr. *anjel, archanjel, čert, diabol, satan*. S veľkým písmenom sa môžu takéto slová písať iba vtedy, ak sa využívajú ako pomenovania postáv v literárnych a iných umeleckých dielach, ako názvy diel a podobne, napr. *Rusalka, Satan*, prípadne sa využívajú aj ako vlastné mená iného druhu, napr. pomenovanie *Satan* ako názov vrchu a pod., názov *Rusalka* ako pomenovanie druhu výrobku atď.

5. Mená zvierat, napr. *Sivko, Belko, Pozor, Dunčo, Rexo, Murko, Cézár, Micka, Rysuľ'a, Jumbo, Víchor*.

P o z n á m k a. - Slová *sivko, belko* píšeme s malým začiatočným písmenom, ak ide o akékoľvek zviera (najmä koňa) so sivou alebo bielou farbou.

Prídavné mená utvorené od vlastných mien ľudí a živých bytostí (antroponym) sa píše s veľkým alebo malým začiatočným písmenom:

1. S veľkým začiatočným písmenom sa píše prívlastňovacie prídavné mená utvorené od vlastných mien príponami *-ov* a *-in*, napr. *Peter - Petrov, Eva - Evín, Svätopluk - Svätoplukov, Jánošík - Jánošíkov, Gončarov - Gončarovov, Timrava - Timravin, Zguriska - Zguriskin, Angličan - Angličanov* (*Angličanova chladnokrvnosť*), *Lomidrevo - Lomidrevo, Zlatovláska - Zlatovláskin, Jupiter - Jupiterov, Venuša - Venušin, Alah - Alahov, Jehova - Jehovov, Kristus - Kristov, Madona - Madonin; Dunčo - Dunčov, Jumbo - Jumbov, Rysuľ'a - Rysulin, Micka - Mickin*.

2. S malým začiatočným písmenom sa píše prídavné mená odvodené od vlastných mien osôb alebo zvierat príponami *-ovský, -ský* alebo variantom *-ky*, napr. *Štefan - štefanský, Mikuláš - mikulášsky, Anna - anenský, Štúr - štúrovský, Verdi - verdiovský, Španiel - španielsky, Rus - ruský, Turek - turecký, Jupiter - jupiterský, Junóna - junónsky, Dunčo - duncovský*.